Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Aan: gesprekspartners onderzoek speelautomatenhallen Amsterdam

Datum: 16 december 2019
Betreft: Gespreksleidraad
Onze ref.: BEA/A'dam-expl./2

Versie voor exploitanten

Geachte mevrouw, meneer,

De gemeente Amsterdam staat voor de opgave om in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan een recente uitspraak van de Raad van State. Kern van de uitspraak is dat de gemeente zorg moet dragen voor een transparant verdeelsysteem waarin potentiële gegadigden gelijke kansen krijgen mee te dingen naar een schaarse vergunning. De gemeente is daarom voornemens het huidige systeem van eeuwigdurende vergunningen te vervangen door een nieuw verdeelsysteem met exploitatievergunningen voor bepaalde tijd. Om een onderbouwde keuze te kunnen maken ten aanzien van

- de dan te hanteren overgangsperiode naar het nieuwe systeem
- de duur van de nieuw uit te geven exploitatievergunningen

heeft de gemeente Amsterdam aan Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren.

Het onderzoek richt zich op twee zaken:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De meerjarige verplichtingen die exploitanten zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal die niet zonder kosten kunnen worden beëindigd.

Verder omvat het onderzoek een marktscan, gericht op het in beeld brengen van trends en (landelijke) ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen. Onder meer een verdere toename van online-gokken, invoering van het rookverbod, nog meer aandacht voor de zorgplicht door opleiding van personeel en toepassing van CRUKS (en in dat verband dan noodzakelijke voorzieningen voor toeristen) kunnen er toe leiden dat de businesscase van speelautomatenhallen wijzigt. Het onderzoek biedt exploitanten de mogelijkheid dergelijke ontwikkelingen in te brengen.

Het is nadrukkelijk de bedoeling de exploitanten, en dus ook u, bij dit onderzoek te betrekken. In het onderzoek zijn twee gespreksrondes gepland met alle Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen:

- Een eerste gespreksronde met alle exploitanten, gericht op inventarisatie van benodigde gegevens en het maken van afspraken over aanlevering van deze gegevens.
- Een tweede gespreksronde, wederom met alle exploitanten, gericht op verificatie van door de exploitant aangereikte gegevens (in de vorm van een door de exploitant te controleren caseverslag over de activiteiten van de exploitant in Amsterdam).

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
ABN AMRO: 49 83 32 969

Verder worden bij het onderzoek ook landelijke en lokale branchevertegenwoordigers betrokken.

Voor het onderzoek relevante gegevens hebben onder meer betrekking op:

- Door exploitanten gepleegde investeringen.
- Gehanteerde afschrijvingstermijnen.
- Doorlopende contractuele verplichtingen (bijvoorbeeld huur- of leasecontracten).
- Gerealiseerde nettowinst.

Graag ontvangen wij van u de relevante jaarverslagen voor de jaren 2014 tot en met 2018. Daarnaast willen wij u graag een aantal gerichte vragen voorleggen.

BEA zal door u aangereikte informatie vertrouwelijk behandelen. Omdat het eindrapport uiteindelijk volledig openbaar zal zijn, zal er niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd en in het rapport opgenomen vertrouwelijke informatie zal niet herleidbaar zijn naar individuele exploitanten. In de bijlage bij deze gespreksleidraad vindt u een nadere toelichting op de in het onderzoek toegepaste waarborgen voor de vertrouwelijke behandeling van door exploitanten aangereikte gegevens.

Het onderzoek van BEA zal uitgevoerd worden door een onderzoeksteam bestaande uit 5.1,2,e en 5.1,2,e Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze gespreksleidraad of anderszins tijdens het onderzoek behoefte hebben aan nader overleg, dan kunt u ons altijd telefonisch of via e-mail bereiken.

Tot slot: navolgend vindt u twee bijlagen

- Bijlage 1 met overzicht van gevraagde informatie.
- Bijlage 2 met toelichting op de wijze waarop met door u verstrekte informatie wordt omgegaan in het onderzoek.

In het eerste gesprek met u zullen wij uiteraard het onderzoek mondeling nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Bureau voor Economische Argumentatie
namens deze

5.1,2,e
5.1,2,e@bea.nl
Tel. 06-430 35 116

in samenwerking met
LangmanEconomen

5.1,2,e
5.1,2,e@economen.com
Tel. 5.1,2,e

Bijlage 1: format met informatiebehoefte

De informatiebehoefte richt zich zoals aangegeven met name op:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De mate waarin exploitanten meerjarige verplichtingen zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal en of voortijdige beëindiging van deze verplichtingen met kosten gepaard gaat en zo ja in welke mate.

Daarnaast (3) stellen wij u enkele vragen ten behoeve van een in het onderzoek opgenomen algemene marktscan. De gemeente Amsterdam heeft BEA gevraagd deze marktscan uit te voeren om inzicht te krijgen in trends en ontwikkelingen (niet alleen economisch maar ook maatschappelijk en beleidsmatig) die de winstgevendheid van de exploitanten van speelautomatenhallen beïnvloeden en om inzicht te hebben in eventuele toetredingsbarrières tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen.

Ad 1. *Terugverdientijd*

De terugverdientijd is gebaseerd op het door exploitanten in vaste activa geïnvesteerde vermogen enerzijds en de afschrijvingen op deze activa en de nettowinst anderzijds. Graag ontvangen wij de volgende informatie (zo mogelijk per speelautomatenhal in Amsterdam als u eigenaar bent van meerdere speelautomatenhallen:

- Ontwikkeling van vaste activa voor de jaren 2014 t/m 2018.
- Ontwikkeling van nettowinst (idem).
- Ontwikkeling van de afschrijvingen (idem).

Onder vaste activa van een bedrijf worden de bezittingen verstaan waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. Voorbeelden hiervan zijn de gebouwen, inventaris, de machines en installaties, en de transportmiddelen. Ook immateriële zaken zoals merknaam, licenties en goodwill kunnen tot de vaste activa behoren.

Gevraagde informatie:

Tabel 1. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
… … …					
Totaal: boekwaarde vaste activa					

Gevraagde informatie:

Tabel 2. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal	Aanschaf-datum	Aan-schafprijs	Afschrij-vingsduur	Actuele boek-waarde	Geschatte actuele markt-waarde
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
... ...					

Toelichting:

- Het kan zijn dat de exploitant geen inzicht heeft in de geschatte actuele marktwaarde van de verschillende soorten activa of niet van alle soorten activa. Dit kan dan gewoon worden aangegeven.
- Het kan zijn dat er niet één aanschafdatum is voor een bepaalde soort activa maar dat jaarlijks een deel van de activa wordt vervangen (bijvoorbeeld bij speelautomaten). Indien dit zo is, wordt de exploitant gevraagd het patroon van in de afgelopen jaren gepleegde investeringen in de betreffende activa toe te lichten en het van toepassing zijnde afschrijvingspatroon.
- Voor immateriële vaste activa kan gelden dat deze niet is 'aangeschaft' (bijvoorbeeld voor de goodwill).
- Als de actuele boekwaarde overeen komt met de in het jaarverslag over 2018 gerapporteerde boekwaarde, dan kan voor deze kolom worden verwezen naar

Gevraagde informatie:

Tabel 3. Administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Totale boekwaarde vaste activa					
Nettowinst					
Totale afschrijvingen					

Indien de informatie niet beschikbaar is op het niveau van afzonderlijke speelautomatenhallen, dan graag informatie voor het totaal van de Amsterdamse speelautomatenhallen invullen (en dit aangeven).

Ad 2. *Meerjarige verplichtingen*

Voor het bepalen van de overgangsperiode naar het nieuwe verdeelsysteem is het van belang inzicht te krijgen in de mate waarin exploitanten 'vast' zitten aan gepleegde investeringen. Voor de investeringen in vaste activa dekken tabel 1 t/m 3 de informatiebehoefte. Deze tabellen geven een goed inzicht in het tempo

van afschrijvingen en hoe lang deze afschrijvingen nog doorlopen. Daarnaast zijn ook doorlopende verplichtingen op het vlak van huur, leasecontracten of personele contracten van belang.

Gevraagde informatie ten aanzien van huur- en leasecontracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 4. Overzicht van langlopende huur- en leaseverplichtingen e.d.	Ingangsdatum contract	Looptijd contract	Jaarlijkse verplichting
Huurcontract pand			
Leasecontract speelautomaten			
... ...			

Gevraagde informatie ten aanzien van personele contracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 5. Overzicht van meerjarige personele verplichtingen (huidige situatie i.c. boekjaar 2018 of 2019)	Formatie in personen	Formatie in fte	Totale loonsom of anderszins overeengekomen jaarlijkse vergoedingen
Vaste arbeidscontracten			
Overige meerjarige arbeidscontracten			
Managementcontracten			

Het karakter van familiebedrijven kan inhouden dat bedrijven zich sterk gecommitteerd voelen aan hun werknemers en dat zij daarom mensen in dienst houden ook als dit zakelijk wellicht niet volledig uit kan.

Ten aanzien van de hiervoor geïnventariseerde soorten meerjarige verplichtingen, is verder van belang tegen welke kosten deze verplichtingen kunnen worden beëindigd.

Gevraagde informatie:

Tabel 6. Overzicht van meerjarige verplichtingen in relatie tot mogelijkheden deze snel en kosteloos te beëindigen	Verwachte kosten van onmiddellijke beëindiging (indicatief, zijn er bijvoorbeeld boeteclausules o.i.d.?)	Verwachte mogelijkheden om beëindigingskosten te beperken of te voorkomen
Huurcontract pand		
Leasecontract speelautomaten		
Vaste arbeidscontracten		
Overige meerjarige arbeidscontracten		
Managementcontracten		

Ad 3. *Relevante marktontwikkelingen en trends die van invloed zijn op winstniveau en terugverdientijd*

Graag leggen wij u de volgende vragen voor om een goed beeld te krijgen van de verwachte ontwikkeling van de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen:

Tabel 7. Vragen over trends en ontwikkelingen op de markt voor exploitatie van speelautomatenhallen	
1.	Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen op de markt voor speelautomatenhallen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam?
2.	Welke invloed op het toekomstige winstniveau en de terugverdientijd voor investeringen verwacht u van deze trends en ontwikkelingen?
3.	In welke mate is er sprake van toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen?
4.	Indien er naar uw mening sprake is van toetredingsdrempels, leiden die dan tot langere terugverdientijden voor nieuwkomers op deze markt?
5.	Welke lokale, nationale en internationale partijen zouden interesse kunnen hebben in toetreding tot de Amsterdamse markt voor de exploitatie van speelautomatenhallen?
6.	Is het gegeven dat een deel van de in Amsterdam actieve speelautomatenhallen behoort tot familiebedrijven, van invloed op de bedrijfsvoering en marktpositie van deze exploitanten en zo ja hoe en verandert dit naar verwachting in de komende jaren?

***

Bijlage 2: behandeling gegevens van exploitanten

Het is in het onderzoek van groot belang dat zorgvuldig wordt omgegaan met van de exploitanten te ontvangen gegevens, met name voor zover deze een vertrouwelijk karakter hebben. Het is verder van belang dat uiteindelijk een rapport wordt opgeleverd dat door de gemeente onbeperkt openbaar gemaakt kan worden.
Om recht te doen aan beide uitgangspunten (vertrouwelijk karakter van te ontvangen gegevens en openbaarheid van eindrapport), heeft BEA in afstemming met de gemeente Amsterdam gekozen voor de volgende werkwijze:

- BEA spreekt alle exploitanten in principe twee keer. De eerste keer om kennis te maken, het onderzoek nader toe te lichten en een eerste inventarisatie te plegen van aanwezige gegevens en overige relevante inzichten en een tweede keer om relevante gegevens en inzichten te toetsen en (ter plekke of daarna) door de exploitant te laten verifiëren.
- Deze tweefasen-aanpak, bestaande uit een inventarisatieronde en een verificatieronde bij alle exploitanten, resulteert in caseverslagen per exploitant die naar de aard van de daarin op te nemen gegevens vertrouwelijk zijn. We leggen het conceptcaseverslag voor aan de exploitant voor commentaar.
- Deze caseverslagen zullen door BEA niet worden toegezonden aan de opdrachtgever i.c. de begeleidingscommissie. Zij vormen ook geen bijlagen bij het op te stellen rapport dat t.z.t. openbaar gemaakt dient te worden. In het rapport zal ook niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd over vertrouwelijke gegevens en vertrouwelijke gegevens zullen ook niet herleidbaar zijn individuele exploitanten.
- BEA zal aan de begeleidingscommissie mondeling toelichten op de bij de exploitanten verzamelde gegevens en één of twee leden van de begeleidingscommissie de gelegenheid geven om de opgestelde caseverslagen op basis van vertrouwelijkheid in te zien. De begeleidingscommissie krijgt zo de gelegenheid de feitenbasis van het onderzoek wat betreft de door de exploitanten verstrekte informatie te beoordelen en hierover vragen te stellen.
- Zo nodig zal BEA vragen van de begeleidingscommissie doorgeleiden naar de exploitant. Ook de op deze vragen te verkrijgen antwoorden zijn in beginsel vertrouwelijk c.q. deze informatie wordt op dezelfde wijze behandeld als de informatie die al verkregen was van de exploitanten. De aanvullende vragen en daarop ontvangen antwoorden worden toegevoegd aan het caseverslag.
- BEA bewaart deze caseverslagen zorgvuldig en vernietigt deze uiteindelijk op het moment dat alle eventuele bezwaar- en beroepsprocedures aan de zijde van de gemeente en eventuele juridische rechtsgangen zijn afgerond.

Tot slot: het op te stellen, volledig openbare, rapport bevat dus geen vertrouwelijke informatie op het niveau van individuele exploitanten. Bij twijfel wordt aan de betreffende exploitant voorgelegd of informatie vertrouwelijk is of niet en hoe een en ander dan kan worden opgenomen in een openbaar eindrapport.

***